

Bestyrelsens skriftlige beretning 2016-2018

Indhold

Kvalitet, normeringer og minimumsnormeringer	2
Kommunevalg 2017.....	4
Balance mellem familie- og arbejdsliv.	7
Forældredemokrati og forældresamarbejde.	9
Områdeinstitutioner og områdeledelse – forældreindflydelsen under pres.....	11
Børns fritid – Fritidshjem, SFO og klub.....	12
Forældreorganisationerne og deres arbejde.....	14
'Rådet for børns læring', Kvalitetsforum, Folkemøde, udvalgsmøder mv.	15
Samarbejde med andre organisationer.	18
Foredragsaftener og forældrebestyrelseskurser.....	19
FOLAs bestyrelse	20
Økonomi	21
Forslag til fremtidigt arbejde 2018-2020	22

Kvalitet, normeringer og minimumsnormeringer

Kvalitet og normeringer hænger sammen. Atter engang har der været fokus på normeringerne i vores dag- og fritidstilbud. Normeringen er og bliver omdrejningspunktet, når der skal skabes gode udviklingsvilkår i vores dagtilbud. Normeringen er fundamentet hvorpå der skal bygges. Forskningen peger på en klar sammenhæng mellem antallet af veluddannede medarbejdere og børnenes trivsel og udvikling.

Et tilstrækkeligt antal veluddannede pædagogiske medarbejdere er helt essentielt for kvaliteten. Investeringen i bedre normeringer skal både ses som en investering i et bedre børneliv her og nu, men det skal også ses som en samfundsmæssig investering, der vil give afkast. Dels i form af mere velfungerende børn og unge og dels i form af faldende udgifter og udfordringer på specialområdet.

Dagtilbudsloven, som er lovgrundlaget for vores dagpleje, vuggestuer og børnehaver, slår fast at dagtilbud skal fremme børns trivsel og udvikling og at dagtilbuddet i samarbejde med forældrene skal give omsorg og understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og selvværd og dermed bidrage til en god og tryk opvækst.

Det er selvsagt en umulighed, når én voksen har ansvaret for 10,15 eller 20 børn. Derfor har vi som forældreorganisation et stærkt fokus netop på normeringerne. Høje normeringer er ingen garanti for kvalitet – der skal langt mere til – men normeringen er fundamentet hvorpå vi kan skabe kvalitet. Når normeringen er sikret er der andre parametre der indikerer at vi har et dagtilbud af en vis kvalitet

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd - har dokumenteret betydning af kvalitetsinstitutioner, at børn der går i institutioner med tilstrækkeligt og veluddannet personale fungerer bedre og klarer sig bedre på langt sigt ([SFIs forskningsopsamling 2009](#) - og [Daginstitutionens betydning for børns udvikling – en forskningsoversigt 2014](#)) samme resultat påpeger en dansk undersøgelse, som viser at effekten af et dagtilbud af høj kvalitet kan måles mange år efter, og at der er [sammenhæng mellem kvaliteten i dagtilbuddet og børnenes karakterer i 9.kl](#) . Ligeså fremgår det af nobelprismodtager James Heckmans undersøgelser, at økonomisk investering i human kapital i de tidlige år er mere indbringende end senere i livet. Dagtilbud af høj kvalitet er mere omkostningseffektive end senere indsatser. Human kapital skal i denne sammenhæng forstås som den viden og erfaring, et menneske tilegner sig gennem en investering i dets læring og udvikling. Dette hænger blandt andet sammen med Heckmans andre forskningsresultater, der viser, at læring er en selvforstærkende proces, idet læring

resulterer i mere læring. Det betyder, at et barn med veludviklede sprogkunders før skolestart vil lære mere i skolen, fordi god sprogforståelse vil lette læreprocessen. Det samme gælder for nonkognitive egenskaber. Hvis et barn for eksempel allerede før skolestart har nemt ved at koncentrere sig, vil barnet lære mere i skolen, og overgangen fra dagtilbud til skole bliver nemmere (Heckman & Cuhna, 2010 og Pejlemærker fra Task Forcen om Fremtidens Dagtilbud 2012).

Med til dokumentationen af normeringernes betydning for børns trivsel hører den [svenske undersøgelse](#) fra 70'erne, hvor man målte stressniveauet på et stort antal 3 årige.

Undersøgelsen viste et markant lavere stressniveau hos børn i børnehave med god normering (3 børn pr. voksen) og tilsvarende et højere stressniveau ved en ringere normering (5 børn pr. voksen).

[Se vores politik om kvalitet her](#)

Retvisende normeringsopgørelse

Gennem flere år har der været arbejdet på en landsdækkende retvisende normeringsopgørelse. Den første opgørelse blev offentliggjort i efteråret 2016, men Danmarks Statistik måtte trække opgørelsen tilbage pga. eklatante fejl. Arbejdet er fortsat i sin begyndelse, men flere og flere kommuner indberetter oplysninger til opgørelsen. Den oprindelige aftale om en retvisende normeringsopgørelse blev indgået mellem den tidligere regering og Enhedslisten, pga. behovet for såvel retvisende som sammenlignelige normeringstal.

Vi har været inviteret til at kommentere på opgørelsen og har fremhævet, at hvis en normeringsopgørelse skal være anvendelig og retvisende i forhold til de faktiske forhold, så skal opgørelsen tage afsæt i den enkelte fysiske enhed, hvor børnene befinder sig. Opgørelsen skal afspejle forholdet mellem uddannet og ikke uddannet personale og korrigeres for administrativt arbejde (og andet arbejde som ikke har med børnene at gøre), sådan at opgørelsen afspejler de faktiske pædagogiske medarbejdere der er til stede blandt børnene. Som opgørelsen er skruet sammen så tælles fx både sygemeldte og deres eventuelle vikarer med. Det er misvisende frem for retvisende.

Kommunevalg 2017

Efteråret 2017 var præget af kommunalvalget.

Vores fokusemner op til valget var primært:

- Normeringer/minimumsnormeringer
- Børns ret til fritid under folkeskolereformen.

I samarbejde med vores lokale forældreorganisationer lykkedes det at sætte ekstra fokus på børns klemte fritid og behovet for at styrke vores fritidsinstitutioner, fordi gode fritidsinstitutioner kan noget helt andet end skolen og spiller en betydningsfuld rolle for børns trivsel, udvikling og dannelse.

['SFO'erne er udsultede'](#) Debatindlæg Information

[Hverken folkeskolen, børnene eller fritidsinstitutionerne trives](#) .Debatindlæg Politiken

Under hashtag **#JegErDanmarksBedsteInvestering #minimumsnormeringer** blev der via de sociale medier sat fokus på behovet for investeringer i børnene. Det første foto nåede mere end 36.000 personer på de sociale medier. Med fotoet fulgte flere fotos med samme budskab.

Lokalt blev der fabrikeret tilsvarende fotos med opfordring til at investere i de mindste.

Med projekt **#Dagbog fra danske dagtilbud** opfordrede vi forældre, pædagogisk personale og andre med hjerte for børn til at indsende små hverdagsberetninger som yderligere dokumentation for behovet for flere varme hænder på dagtilbudsområdet. Et udvalg af de indsendte beretninger blev delt op Facebook.

Vi havde stor succes med, i samarbejde med Odense ForældreOrganisation, at invitere Odense **Rådmanden Susanne Crawley til at agere pædagogisk medarbejder i**

morgenræset. Den radikale rådmand var med til at modtage børn og forældre på en ganske almindelig travl morgen i Børnehuset Niels Bohr. Arrangementet blev fulgt af medierne og afsluttet med et pressemøde. Besøget fik stor mediemæssig opmærksomhed og der blev skabt

fokus på de problematiske forhold i vores dagtilbud og behovet for at øge kvaliteten i form af lovsikrede minimumsnormeringer.

Med plakaten 'Min mor og far har superkræfter' opfordrede vi forældre og andre med børnepolitisk interesse til at gøre deres demokratiske indflydelse gældende og stemme på en børnevenlig kandidat.

Politikertest.

I forbindelse med valget udsendte vi spørgeskemaer til de kommunale kandidater, hvor vi spurgte til holdninger om kvalitet i vores dagtilbud, minimumsnormeringer samt børns fritid.

Godt 1.000 kandidater ud af 4.000 besvarede kandidattesten. 78% var enige eller delvist enige i 'at der bør indføres minimumsnormeringer - altså en grænse for, hvor mange børn der må være pr. voksen i dagtilbud, fritidshjem og SFO'er.

[Pressemeddelelse vedr. testen.](#)

Vælgerne kunne ved at besvare [kandidattesten](#) finde den kandidat i deres kommune de var mest enige med. Den mulighed benyttede 2.142 vælgere sig af. 97% var enige eller delvist enige i, at der skal indføres minimumsnormeringer i dagtilbud, SFO og fritidshjem og 78% mente at der er sparet for meget på børne- og ungeområdet gennem de seneste år og 72% svarede at de var enige eller delvist enige i at skoledagen bør afkortes og kvaliteten i vores fritidsinstitutioner styrkes. Det er en klokkeklar tilkendegivelse om, at vi er nået et punkt, hvor bl.a. lovsikrede minimumsnormeringer og opprioritering af vores fritidsinstitutioner er helt nødvendige tiltag.

Konference om 'Kvalitet i dagtilbud'

Vi har indledt endnu et nyt samarbejde, som har til formål at øge det samfundsmæssige fokus på kvaliteten i vores dagtilbud og betydningen af investeringer i de første leveår. I samarbejde

med Kommunernes Landsforening, Børne- og Kulturchefforeningen, BUPL og FOA afholdt vi en konference med overskriften 'Kvalitet i dagtilbud'. Her deltog omkring 80 mennesker i debatten om social mobilitet og hvordan højkvalitetsdaginstitutioner øger børns livsmuligheder. Inspireret af vores indlæg på konferencen havde vi følgende indlæg i Kristeligt Dagblad – [Besparelser på børneområdet skaber udsatte børn](#)

Sammen med vores lokale forældreorganisationer, de faglige organisationer og andre aktører på området lykkedes det i høj grad at få fokus på dagtilbudsområdet i forbindelse med kommunalvalget. Nu gælder det om at fastholde de lokale politikere på ønskerne om at øge kvaliteten og prioritere området i den nye kommunalbestyrelser

Balance mellem familie- og arbejdsliv.

Emnet har fortsat haft høj prioritet i de seneste år, fordi alt for mange børnefamilier har svært ved at finde balance i hverdagen. Det er ikke kun den enkelte forælder/families ansvar, når familieregnskabet ikke balancerer. Det er en fælles samfundsopgave at sikre nogle strukturelle rammer, som gør det muligt for den enkelte familie at finde balance mellem familie- og arbejdsliv. Samtidig er det vigtigt at vi som samfund får større respekt omkring forældrerollen og børnefamiliernes vilkår. Med inspiration fra Sverige og Norge, hvor der i høj grad er politisk enighed om at børnefamilierne har brug for særlige rammer arbejder vi bl.a. for retten til betalt frihed ved børns sygdom, retten til nedsat arbejdstid, længere barselsorlov etc.

[Se vores politik om øget balance mellem familie og arbejdsliv](#)

Gode normeringer, fleksible åbningstider i vores dagtilbud, som matcher det fleksible arbejdsmarked, afskaffelse af lukkedage og lukkeuger er også væsentlige for familiernes chance for at skabe balance mellem familie- og arbejdsliv. Indskrænkede åbningstider og lukkedage/uger og dårlige normeringer er en betydelig stressfaktor i børnefamiliernes hverdag.

Lukkedage og lukkeuger.

På trods af gentagne aftaler mellem regeringen og KL om at afskaffe løsrevne lukkedage, så ser vi stadig et betydeligt antal lukkedage og ikke mindst lukkeuger rundt om i kommunerne. Lukkedagene begrænser familiernes fleksibilitet i hverdagen, mulighederne for at holde ferie sammen, lige som det giver kraftige begrænsninger i fleksibiliteten og produktiviteten på et arbejdsmarked, som stadig kræver større fleksibilitet af sine medarbejdere. Vi fortsætter ufortrødent arbejdet på at afskaffe lukkedage og lukkeuger og sikre at åbningstiderne i vores daginstitutioner matcher det fleksible arbejdsmarked og den liberaliserede lukkelov, men samtidig har vi fokus på at en evt. udvidelse af åbningstiden ikke blot forringer tilbuddet over hele dagen, fordi der ikke følger de nødvendige ekstrabevillinger med.

I Sverige kan de - hvorfor kan vi så ikke her? I Sverige er der en grundlæggende forståelse af , at hvad der er godt for børnefamilierne er godt fra Sverige, derfor har svenske børnefamilier i mere end 40 år kunnet blive hjemme med syge børn. Hver forælder har ifg. svensk lovgivning ret til frihed 60 dage årligt i forbindelse med børns sygdom. Det skal dog bemærkes, at svenske forældre i gennemsnit kun bruger 7,8.

Samme holdning, at børnefamiliernes trivsel er et fælles ansvar - og hvad der er godt for børnefamilierne er godt for samfundet - ligger til grund for, at svenske børnefamilier har en

lovsikret ret til at arbejde på deltid, så længe de har små børn. I Norge har forældre ret til 10 fraværsgange pr. forældre pr. år i forbindelse med børns sygdom.

I Danmark findes der ingen lovgivning der giver forældrene ret til at blive hjemme hos syge børn, men kun en overenskomstaftalt ret til frihed ved barnets 1. sygedage og hvis man er heldig 2. sygedag. Og man skal vel at mærke være dækket af en overenskomst for at tilegne sig retten.

Netop det, at retten er lovsikret, har en betydning. Fordi det løftes fra at være mit problem, min families og i sidste ende mit barns problem, til at være et fælles samfundsanliggende, fordi man som samfund anerkender, at børnefamilier i en periode har specielle behov.

Forældredemokrati og forældresamarbejde.

Der er samfundsmæssigt fokus på forældreansvar, forældreengagement og involvering. Såvel regeringen som Kommunernes Landsforening ønsker fortsat forældrenes involvering på dagtilbudsområdet øget.

Forældreindflydelse.

I Danmark har vi lange traditioner for forældreindflydelse, forældreengagement og forældredeltagelse og vi fik for år tilbage obligatoriske forældrebestyrelser i hvert dagtilbud med lovsikret minimumskompetence indskrevet i lov om social service. Med dagtilbudslovens tilblivelse ændredes lovteksten, så forældrene fik ret til en forældrebestyrelse og definitionen af et dagtilbud blev ændret, så et dagtilbud reelt kan bestå af mange fysiske institutioner. Dagtilbud med op til 20 fysiske enheder eller flere giver selvsagt det lokale forældredemokrati nogle alvorlige udfordringer.

Langt de fleste børn går i dagtilbud, og dagtilbuddet er ikke længere et supplement til hjemmet, men en betydelig del af børns hverdag – stedet, hvor de ofte tilbringer størstedelen af deres vågne timer. Opgavelse og opgaver omkring børns trivsel, udvikling og læring er delt mellem hjem og dagtilbud. Det er dén virkelighed, vi bliver nødt til at tage udgangspunkt i, og det fordrer øget og forbedret samarbejde mellem hjem og dagtilbud – samarbejde på flere planer. For os er forældreindflydelsen i vores dagtilbud essentiel og vi ved fra forskningen at det tætte samarbejde har betydning for børns trivsel og udvikling.

Forslag til øget forældreindflydelse.

Forældresamarbejde står højt på den politiske dagsorden og forslaget til den kommende dagtilbudslov lægger da også op til nogle forbedringer som bl.a. at alle fysiske enheder i et dagtilbud sikres plads i forældrebestyrelsen. Det er samtidig en erkendelse af at den nuværende struktur med store områdebestyrelser ikke fungerer optimalt, fordi forældre i høj grad mister interessen, når arbejdet foregår i en forældrebestyrelse væk fra institutionen/enheden, hvor deres barn tilbringer dagen.

Hvis man oprigtigt ønsker at styrke forældrebestyrelsernes kompetence, så bør man lade lovgivningen om skolebestyrelser inspirere og give forældrebestyrelser ved dagtilbud en kompetence til at godkende budget og regnskab. Dvs. at forældrebestyrelsen ud over at fastsætte principperne for daginstitutionens arbejde, anvendelse af en budgetramme også skal godkende budget og regnskab. Jfr. bemærkningerne til den oprindelige lov om

forældrebestyrelser, så skal forældrebestyrelsen som minimum fastsætte principper for de børnerelaterede konti, men da mange daginstitutioner ikke længere tildeles et opdelt budget, men en rammebevilling, som prioriteres lokalt, fordrer det en lovændring.

Dagtilbudsloven er en rammelov, som giver mulighed for forskellige lokale løsninger og udformninger. Det er et prisværdigt princip, som dog ikke kan stå alene uden centrale retningslinjer. Vi har på baggrund samfundsudvikling, erfaringer og ønsker, udarbejdet en række konkrete forslag til forbedring af forældreindflydelsen og forældredemokratiet generelt.

Bl.a. foreslår vi:

- at det atter bliver obligatorisk at oprette forældrebestyrelser ved hver daginstitution
  - at en daginstitution defineres som den fysiske enhed (altså der hvor børnene opholder sig)
  - at forældrebestyrelsen godkender daginstitutionens budget og regnskab
  - at forældrebestyrelsen tillægges indstillingsret både ved ansættelse og afskedigelse
  - at udarbejdelse og evaluering af den pædagogiske læreplan sker i samarbejde mellem forældrebestyrelse og ledelse, og at forældrebestyrelsen skal godkende den pædagogiske læreplan
  - at kommunerne forpligtes til at tilbyde kurser til nyvalgte forældrebestyrelsesmedlemmer
  - at der opfordres til regelmæssige forældresamtaler, som vi kender det fra skoleområdet
- Vi fortsætter med at sætte fokus på det vigtige forældresamarbejde.

Områdeinstitutioner og områdeledelse – forældreindflydelsen under pres

Tendensen med strukturændringer på daginstitutionsområdet fortsætter. Traditionelle daginstitutioner omlægges til områdeinstitutioner, klyngeinstitutioner eller distriktsinstitutioner, som så modsvares af områdebestyrelser, klyngebestyrelser og distriktsbestyrelser. Det bærende argument for strukturændringerne har været besparelser, men ingen hidtidige evalueringer af de eksisterende ordninger dokumenterer, at der har været tale om økonomisk gevinst i forbindelse med strukturændringerne. Oplevelsen synes i højere grad at være, at de nye strukturer indfører endnu et fordyrende bureaukratisk administrativt niveau.

Tendensen harmonerer rigtig dårligt med dagtilbudslovens ord om, at dagtilbuddet i samarbejde med forældrene skal støtte børns udvikling. På samme måde harmonerer det dårligt med de generelle politiske bestræbelser på at skabe større brugerindflydelse og brugerengagement.

Vi har en årelang tradition for forældreindflydelse i netop dén institution, hvor ens barn i mange tilfælde tilbringer flertallet af sine vågne timer. En indflydelse og et samarbejde som i høj grad er brobygger mellem barnets to verdener - hjem og daginstitution. Den indflydelse og det samarbejde presses voldsomt når stribevis af kommuner indfører områdeledelse og fjerner forældrenes indflydelse i den enkelte institution/fysiske enhed.

Det er vores overbevisning, at forældrene gerne vil det frivillige bestyrelsesarbejde i daginstitutionen, men det fordrer, at de oplever at have reel indflydelse på deres børns hverdag i daginstitutionen og at de tilbydes uddannelse, så de opnår et fundamentalt kendskab til lovgivning, lokal styrelsesvedtægt og traditioner på området.

Interessen og engagementet hænger uløseligt sammen med, at samarbejdet og dialogen foregår netop dér hvor ens barn tilbringer dagen. Når forældreindflydelsen flyttes til et "område" med mange institutioner forsvinder ejerskabet og nærheden og interessen og engagementet falder.

Vi fortsætter arbejdet med at forbedre forældreindflydelsen og forældresamarbejdet.

Børns fritid – Fritidshjem, SFO og klub

Vi har fra dag ét været bekymrede for konsekvensen af den øgede undervisningstid, som betyder, at børn skal tilbringe mellem 30 og 37 timer ugentligt i skolen. Meldinger fra de første skoleår bekræfter bekymringen. Læger beretter om børn der bliver syge af lange dage og store krav, forældre melder om triste børn med for lidt fritid og børn meldes ud af deres fritidstilbud, fordi tiden er kort og kvaliteten udhulet.

Børns tid i fritidsinstitutionerne har meget stor værdi. Fritidshjemmet, SFO'en og klubben har en styrke, fordi der her – adskilt fra undervisningen – lægges vægt på andre værdier. Hvor skolernes fokus fortsat er på de målbare boglige kompetencer, er andre basale kompetencer og værdier i fokus i vores fritidsinstitutioner. I fritidsinstitutionerne kan alle børn få anerkendelse og styrke – både dem, der er skolefagligt stærke og dem, der ikke er.

Et andet vigtigt element er børns behov for egen tid – en tid, som man selv kan disponere over, og hvor man har mulighed for selv at vælge og ikke pligt til at deltage i planlagte aktiviteter – kan og ikke skal. En tid hvor gode pædagogiske rammer (og nogle steder specifikke fysiske rammer) giver muligheder for, at den innovative og kreative side styrkes, og hvor samarbejde og fællesskab erstatter målbare individuelle resultater – menneskelige egenskaber, som samlet bidrager til en god barndom, og som senere i livet er nødvendige værktøjer, der også værdsættes højt i erhvervslivet.

Vi er alvorligt bekymrede for det øgede fokus på indlæring og på, at vores børn skal blive så dygtige, som de kan, på de traditionelle skolefaglige områder, fordi andre lige så værdifulde egenskaber dermed negligeres.

Den længere skoledag har svækket grundlaget for at opretholde vores gode fritidsinstitutioner. På længere sigt risikerer vi, at fritidshjem, SFO'er og klubber og dermed en integreret del af vores nordiske dannelsestradition helt forsvinder, fordi kommunerne i mindre grad vil oprette og drive dem og fordi forældrene naturligvis vil søge alternative muligheder, når prisen tages i betragtning, og der samtidig kun er tale om et behov på få timer dagligt. De børn, som således tidligere har haft et solidt klubtilbud eller andet fritidstilbud omgivet af kompetente voksne, har ikke de samme muligheder for at møde andre børn/unge og ikke mindst nogle uddannede voksne, som ser børnene i øjnene og kan tage en fortrolig snak, hvis der er behov for det. Vi ser mange steder, at netop denne funktion er vigtig i klubberne og kan danne en modvægt til specielt storbyernes gadebaserede fristelser - jfr. Bandeproblemerne. I vores optik har vi ikke

råd til at miste den gruppe af unge, og vi ser en længere skoledag som en reel trussel både mod klubber, SFO'er og fritidshjem.

Forældreorganisationerne og deres arbejde.

Det er fortsat vigtigt, at vi har øje for, om der tages initiativer til nye forældreorganisationer – sammenslutninger af forældrebestyrelser på kommunalt plan - og at vi støtter de nye samt arbejder på at bevare og opkvalificere de eksisterende. Det er vigtigt, at forældrene er medspillere og får indflydelse, når kommunens børne- og ungepolitik fastlægges, ligesom det er vigtigt, at forældrebestyrelserne har et forum for udveksling af erfaring.

Det er vigtigt for gennemslagskraften, at vi har et tæt og kontinuerligt samarbejde med de lokale forældreorganisationer. For at knytte FOLA og de lokale forældreorganisationer tættere sammen foreslår vi derfor en ændret struktur, som dels skal sikre et kontinuerligt samarbejde via indførelse af et repræsentantskab bestående af repræsentanter fra de lokale forældreorganisationer og dels knytte de lokale forældreorganisationer tættere til FOLA, hvis der er et lokalt ønske om det. Repræsentantskabet mødes 2 gange årligt og drøfter centrale emner efter ønske fra repræsentantskabet. Repræsentantskabet har ret til at sende opfordringer til FOLAs bestyrelse og FOLAs bestyrelse har pligt til at forholde sig til opfordringer fra repræsentantskabet. Konstruktionen har til formål at knytte lokale forældreforeninger og FOLA tættere sammen. Det giver FOLA en stærkere berøringsflade med de lokale forældreforeningers arbejde og et forum som kan bruges til at koordinere fælles debatindlæg, kampagner og andet, hvor et samspil mellem FOLA og de lokale forældreforeninger er til begges fordel. Sigtet er med andre ord at knytte FOLA og de lokale foreninger sammen på en måde, der hverken er for løst eller for stramt så alle styrkes af et tættere samarbejde. Denne konstruktion er også et stærkt salgsargument over for eventuelle nye forældreforeninger rundt om i landet. Med det samme kan FOLA tilbyde en struktur, der gør at de får et system at læne sig op ad, de får mulighed for sparring med andre lokale foreninger og med FOLA og forhåbentlig er der også et samarbejde på kontingentstrukturen der gør det nemmere for lokale initiativer at komme i gang fordi der er skabt et system - en standardpakke - der fungerer.

'Rådet for børns læring', Kvalitetsforum, Folkemøde, udvalgsmøder

mv.

Rådet for børns læring.

I forbindelse med folkeskolereformen nedsatte den tidligere regering "Rådet for Børns Læring", hvor FOLA er repræsenteret. Rådes opgave er at følge, vurdere og rådgive børne- og socialministeren og undervisningsministeren om det faglige niveau, den pædagogiske udvikling, elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen og ungdomsskolen og om det pædagogiske arbejde med at understøtte børns udvikling og læring i dagtilbud. Rådet består af et formandskab på 5-7 personer med særlig indsigt i forhold vedr. folkeskole og dagtilbud. Formandskabet udpeges ministerielt. Rådets øvrige medlemmer udpeges af undervisningsministeren efter indstilling fra KL, Skole og Forældre, Danske Skoleelever, Danmarks Lærerforening, Danske ungdomsskoleelevers Netværk, Uddannelsesforbundet, Landforeningen af Ungdomsskoleledere, Forældrenes Landsforening - FOLA, DLO, BUPL, FOA, BUPLs lederforening, Børne- og kulturchefforeningen, Danske Professionshøjskoler, Dansk Ungdoms Fællesråd, Idrættens Fællesråd og Danske Handicaporganisationer

Kvalitetsforum for dagtilbud.

I januar 2016 afholdt 'Kvalitetsforum for Dagtilbud' sit første møde. I Kvalitetsforum drøftes både aktuelle emner og langsigtede perspektiver på dagtilbudsområdet mellem børne- og socialministeren og de centrale interessenter på dagtilbudsområdet. Medlemmer af Kvalitetsforum er følgende:

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling (formand), KL, BUPL, FOA, BKF, FOLA, DLO, BUPL's lederforening. Rådet for børn læring er associeret medlem.

Medlemmerne deltager med formand og evt. én ekstra repræsentant. Vi deltager i udvalget med både formand og næstformand.

KLs Børne- og Ungetopmøde.

Deltagelsen i KLs årlige Børne- og Unge Topmøde prioriteres højt. Vi har deltaget i Topmødet de forgangne år og har også deltaget i år i februar, hvor vi var inviteret til at deltage i temadebatten 'Sammen om kerneopgaven – hvordan skaber vi helhed og sammenhæng på 0-18 års området' og hvor vi samtidig var inviteret som organisation af KLs nye Børne- og kulturformand, Leon Sebbelin,

Møder med Folketingsmedlemmer.

Vi har haft møder med hovedparten af ordførerne i Folketinget. Dagsordenen for møderne har været: minimumsnormeringer, balance mellem familie- og arbejdsliv samt børns fritid.

Folkemøde.

Deltagelsen i Folkemødet på Bornholm er blevet en fast tradition. Vi har deltaget siden 2012 og medvirket i en række debatter om dagtilbud, børn og børnefamilier vilkår. I 2016 og 2017 deltog vi i debatter om Ledelse i dagtilbud, Sociale normeringer, Flere mænd i dagtilbud, Skal læring i dagtilbud måles, Daginstitutionens rolle og betydning, Data i dagtilbud og Sammen om barnets bedste - forældresamarbejde. Vi er atter at finde på Folkemødet i juni 2018.

Andre møder.

I løbet af den forgangne periode har vi deltaget i en lang række udvalg og følgegrupper bl.a. Mastergruppen om de nye styrkede pædagogiske læreplaner, EVAs repræsentantskab, Nationalt Samarbejde for Trivsel, Dommerpanelet for Årets Dagtilbud, Projekt Maddag, 'Fremtidens Dagtilbud' (Socialstyrelsen/Rambøll), IT-Følgegruppe Dagtilbudsområdet (Socialstyrelsen og Digitaliseringsstyrelsen), EMU-følgegruppe på dagtilbudsområdet (Digitaliseringsstyrelsen og Ministeriet for Børn og Undervisning), Faglig følgegruppe vedr. metodeudbredelse (Socialstyrelsen), Følgegruppe Børnerådets Børne- og ungepanel, Følgegruppe 'Digitale redskaber i dagtilbud' (KL), Referencegruppe om internationale undersøgelser, Udvalg om samspil mellem skole og fritidstilbud (Børne- og Socialministeriet), udvalg om antimobning (Børne- og socialministeriet), udvalg om ligestilling (Børne- og socialministeriet), udvalg om organisering af læringsmiljøer (Børne- og socialministeriet), Følgegruppen om dokumentationskrav, Følgegruppe om fleksible dagtilbud, Følgegruppe om styrket sprog samt løbende møder med Lego-fonden, KL, Kontoret for Dagtilbud (Børne- og Socialministeriet), Børne- og Kulturchefforeningen, Velfærdsalliancen samt Sorø-mødet i 2016 som havde fokus på dagtilbudsområdet m.v.

Nordisk forældresamarbejde og internationale kontakter.

Vi har etableret et nordisk samarbejde mellem forældreorganisationer.

Forældreorganisationerne mødte første gang i 2017 i Oslo, og i år er det vores tur til at være værter for det Nordiske Forældresamarbejde. Det sker i København d. 12-13. april. Temaet for årets møde er 'Forældresamarbejde og forældreinvolvering i et nordisk perspektiv'.

Samarbejdet er givtigt og meget inspirerende og vi kan alle drage stor nytte af nordisk erfaringsudveksling. Vi ser frem til at få samarbejdet mere fast etableret.

Her ud over har vi holdt møder med en gruppe af selvejende institutioner fra Østrig, som ønskede inspiration fra og viden om det danske dagtilbudssystem samt Norsk Pædagogisk Forum om forældreperspektivet på madordninger.

Samarbejde med andre organisationer.

På alle områder har vi et velfungerende samarbejde med personalets faglige organisationer BUPL og FOA. Vi samarbejder løbende omkring konkrete fælles opgaver.

Børnenes Grundlovsdag.

Vi deltager aktivt i samarbejdet omkring Børnenes Grundlovsdag. Børnenes Grundlovsdag fejres hvert år omkring 4. juni med et centralt arrangement i København og med en række lokale arrangementer, store som små, rundt om i landet. Børnenes Grundlovsdag fejres i år for 23. gang. Samarbejdet består af ASF Dansk Folkehjælp, BUPL, Børns Vilkår DUI-LEG og VIRKE, Institut for menneskerettigheder, FOA – Fag og arbejde, Foreningen Grønlandske Børn, fobu, Red Barnet Ungdom, Ungdommens Røde Kors samt FOLA - Forældrenes Landsforening.

Børnenes Grundlovsdag arbejder for at opfylde og realisere de grundlæggende tanker om børns rettigheder således som de formuleres i FNs børnekonvention.

Barnet har både ret og krav på at blive respekteret som et selvstændigt individ med deraf følgende personlig integritet, ligesom det har ret til den tryghed, der ligger i at kunne knytte sig tæt til voksne, der er ansvarlige for barnets opvækst.

Det bør, i et højt udviklet og rigt samfund som Danmark, medføre at børn har ret til:

- Selv at udtrykke deres behov
- Indflydelse/medbestemmelse på deres egen opvækst
- Et sundt og udviklende psykisk og fysisk "arbejds miljø" i daginstitution og skole
- Omsorgsfulde og kærlige voksne, som påtager sig ansvaret for deres barndom og opvækst
- Beskyttelse mod at skulle påtage sig ansvaret for egen situation eller for de voksne
- Fællesskab med jævnaldrende og voksne, integration i familie og samfund

I 2017 udvidede vi dagen med et arrangement på Christiansborg, hvor Børnenes Grundlovsdag i samarbejde med 'Børnepolitisk Netværk på Christiansborg' (bestående af ordførerne for partierne). To børnehaver pyntede et rettighedstræ sammen med Folketingets medlemmer, som alle var inviteret til at deltage. Temaet for årets Børnenes Grundlovsdag var 'Retten til det gode børneliv'. Mange politikere – inkl. statsministeren – tog sig god tid til at tale med børnene om 'det gode børneliv' og pynte træet med udsagn om det gode børneliv. Pressen var pænt repræsenteret på Christiansborg. Et lignende arrangement planlægges i år d. 31. maj.

Foredragsaftener og forældrebestyrelseskurser

Foredragsaftener.

Traditionen tro har 2016 og 2017 også budt på en række foredragsaftener rundt om i landet. Foredragsaftenerne fordeles geografisk, således at flest mulige har fysisk mulighed for at deltage. Ideen med foredragsaftenerne er primært, at de skal henvende sig til forældre, forældrebestyrelsesmedlemmer, men også til ansatte ved daginstitutioner. Mange bruger aftenerne til inspiration i forældrebestyrelsesarbejdet og rigtig mange ansatte bruger aftenerne til inspiration til det daglige arbejde med børnene. Vi har været i København, Århus, Odense, Aalborg, Næstved, Hillerød, Herning, Esbjerg og Kolding. Vi har haft følgende foredrag (nogle er afholdt flere steder): 'Legepladsens pædagogik' v/sociolog Benny Schytte, 'Den livsvigtige leg - om leg og legeskultur' v/legeforsker Carsten Jessen og 'Diagnose eller opdragelse?' v/hjerneforsker Ann Elisabeth Knudsen. Foredragsaftenerne holdes på et prisniveau, som gør det muligt for en daginstitution at sende en større gruppe af sted eller for en forælder selv at betale for deltagelsen.

Kurser for forældrebestyrelser.

Flere kommuner har gennem de sidste år benyttet sig af vores tilbud om at afholde kurser for såvel nyvalgte som erfarne forældrebestyrelsesmedlemmer. Behovet for uddannelse er stort, hvilket bl.a. fremgår af forældrebestyrelsesformændenes svar i rapporten "Forældreindflydelse og forældremedvirken i kommunale og selvejende daginstitutioner" fra 2013. Det er vigtigt for kvaliteten i forældrebestyrelsesarbejdet, at såvel forældre som personale kender lovgrundlaget, de lokale bestemmelser og traditioner på området. Vi finder det først og fremmest vigtigt, at kommunerne påtager sig opgaven at uddanne forældrebestyrelserne, men vi finder det også vigtigt, at de tilbudte kurser har en forældrevinkel.

FOLAs bestyrelse

I bestyrelsen har endnu engang haft et godt samarbejde og et særdeles højt aktivitetsniveau. Vi holder antallet af bestyrelsesmøder på et minimum og holder god løbende kontakt. Gennem de seneste år har vi indført virtuelle bestyrelsesmøder - det fungerer fint og sparer både tid og penge.

Vores kontakt til pressen har også i denne periode fortsat sin positive udvikling. Ikke kun vores egne pressemeddelelser og debatindlæg har været genstand for talrige udtalelser i pressen, men journalister henvender sig i meget høj grad for udtalelser om aktuelle emner på dagtilbuds- og fritidsområdet. Kontakten til pressen er vigtig, da pressen er et godt og anvendeligt middel til synlighed og dermed til påvirkning af børnepolitikken.

I perioden siden sidst, har Dorthe Boe Danbjørg, tidligere formand, valgt at træde ud af bestyrelsen. Der skal lyde en meget stor tak til Dorthe for hendes arbejdsindsats gennem flere år i FOLA.

Det betød at vi pr. 1. januar 2017 fik ny formand, Louise Gjervig Lehn (tidligere næstformand) og næstformand Einar Gylling Dørup.

Følgende bestyrelsesmedlemmer genopstiller:

Louise Gjervig Lehn, formand

Einar Gylling Dørup, næstformand

Marianne Beck-Nielsen, kasserer

Pernille Darling Rasmussen, bestyrelsesmedlem

Flemming Linnebjerg, bestyrelsesmedlem

Jakob Lindahl, bestyrelsesmedlem

Desværre må vi sige farvel til Helle Nielsen og Camilla Viby-Mokvist, som begge er valgt til kommunalbestyrelsen i november 2017. Anahita Malakians og Kasper Tangsig, bestyrelsesmedlemmer, genopstiller ikke. Vi fortsætter dog samarbejdet, så vi fortsat kan drage nytte af deres erfaringer fra området. Tak til dem alle for indsatsen i FOLA.

Økonomi

Regnskabsåret 2016 gav et underskud på 17.691 kr. og regnskabsåret 2017 gav et overskud på 71.464 kr. Underskuddet i 2016 skyldes dels svigtende indtægter - primært fra arrangementer, og dels en stor og meget aktiv bestyrelse. Sidstnævnte er yderst positivt. Indtægtsniveauet er stadig forholdsvis lavt, derfor fortsætter vi målrettet på at forøge indtægten bl.a. via medlemshvervning - såvel bestyrelser som personlige/støttemedlemmer samt øget kursusvirksomhed.

Både i 2016 og 2017 har vi modtaget støtte fra Tips og lotto. Beløbet har i en periode været støt faldende, hvilket er med til at udfordre os økonomisk. Som tidligere år har vi modtaget økonomisk støtte fra BUPL mens FOA har støttet os efter konkret ansøgning.

Vi har gennem de seneste år fået et stigende antal tidskrævende – primært ministerielle – udvalgsarbejder, som kræver bestyrelsens deltagelse. På den baggrund – og på baggrund af et ønske om at styrke sekretariatet – har vi søgt om fast driftstilskud fra finansloven. Det lykkedes ikke i 2017, men vi fortsætter drøftelserne med ordførerne og ministeriet i 2018.

Vi har fortsat haft fokus på at 'genoprette' økonomien. Vi har ikke haft færre aktiviteter i 2017, men vi har målrettet arbejdet på at minimere udgifterne og optimere indtægterne. Det er til dels lykket. Vi fortsætter samme kurs i 2018, hvor vi fortsat vil have fokus på økonomien og hvor vi målrettet satser på øget medlemsfremgang.

Forslag til fremtidigt arbejde 2018-2020

- **Kvalitet, normeringer/minimumsnormeringer**
- **Børnefamiliernes livsvilkår - balance mellem familie- og arbejdsliv**
- **Børns fritid - SFO, fritidshjem og klub**
- **Forældresamarbejde, forældredemokrati og forældreorganisationer**

Kvalitet, normeringer/minimumsnormeringer, børnefamiliernes livsvilkår - balance mellem familie- og arbejdsliv samt børns fritid - SFO, fritidshjem og klub har været vores 3 fokuspunkter i 2016 og 2017. Vi vil fortsat have fokus på de tre emner, da de er essentielle for børns og børnefamiliernes liv og hverdag.